

AMMATILLISEN KOULUTUKSEN UUDISTUS TEOLLISUUDEN KILPAILUKYVYN VAHVISTAJANA

KEMIANTEOLLISUUS

 Teknologiateollisuus

Kemianteollisuus ry, Metsäteollisuus ry,
Teknologiateollisuus ry

Julkistamistilaisuus 11.2.2020

Tavoitteet ja toteutus

- Tavoitteena ammatillisen koulutuksen reformin tilannekatsaus vientiliitoille keskeisillä ammatillisen koulutuksen aloilla. Selvityksessä tarkastellaan ammatillisen koulutuksen uudistusta teollisuuden kilpailukyvyn vahvistajana.
- Selvityksessä on tuotettu tietoa siitä, miten oppilaitokset ja yritykset yhteistyössä pystyvät vastaamaan vientiteollisuuden osaamistarpeisiin sekä arvioitu vientiteollisuudelle keskeisen koulutuksen tulevaisuuden näkymiä.
- Selvitys on tehty Metsäteollisuus ry:n, Kemianteollisuus ry:n ja Teknologiateollisuus ry:n toimeksiannosta.
- Selvityksen toteutti Owl Group Oy toukokuun ja marraskuun 2019 aikana.
- Sähköinen kysely (101 vastausta, 32 järjestäjää), haastattelut (31 henkilöä, 15 järjestäjää), sidosryhmäkonsultaatiot (OKM, AMKE, OPH:n Amisvientifoorumi)

Mukana olevat opintoalat

- Selvitys koskee seuraavien alojen koulutuksia:
  - kone- ja tuotantotekniikka sekä koneasennus ja kunnossapito
  - prosessiteollisuus
  - laboratorioala
  - metsäala
  - puuala ja puuteollisuus
  - sähkö- ja automaatioala
  - kuljetusalan metsäteollisuuden kuljetusten osaamisala
  - logistiikan yhdistelmäajoneuvonkuljettajakoulutus

KEMIANTEOLLISUUS

Teknologiateollisuus

Keskeiset tulokset ja vientiteollisuuden näkemykset niihin

1) Reformin keskeiset vaikutukset vientialojen koulutukseen

- **Oppilaitokset ovat arvioineet ammatillisen koulutuksen reformin tavoitteet ja vaikutukset pääsääntöisesti myönteisiksi.**
  - *Kommentti:* Vientiteollisuus pitää reformia oikeansuuntaisena ja tarpeellisena: koulutuksen laatuun ja opiskelijoiden työllistymiseen panostettava jatkossakin.
- **Jatkuva haku on otettu hyvin vastaan. Lyhyiden oppisopimusten hyödyntäminen palvelee työelämän tarpeita. Yhteisten tutkinnon osien suorittaminen on aikuisilla haasteellista.**
  - *Kommentti:* Lyhyiden oppisopimusten hyödyntäminen ja joustavat mallit tulee taata jatkossakin. Osaamista ja perustaitoja ei tule vaarantaa, mutta on myös ensiarvoisen tärkeää, että YTO -aineiden suorittaminen ei muodostu esim. työelämässä oppimisen esteeksi.
- **Huomiota kiinnitetään aiempaa enemmän opiskelijoiden työllistymiseen ja sitä tukeviin käytäntöihin yhteistyössä työelämän kanssa.**
  - *Kommentti:* Linjaa jatkettava ja työllistymistä tukevia ja edistäviä toimenpiteitä löydettävä, esim:
    - Vientiteollisuudelle tärkeiden alojen sijoittaminen kustannusryhmästä 2 ryhmään 4
    - Rahoitusta tulee suunnata työelämää tukeviin, työpaikanomaisiin, oppimisympäristöihin, opintojen ohjaukseen ja tukeen sekä työelämäyhteistyön ja työpaikalla tapahtuvan oppimisen tukemiseen ja työpaikoilla tapahtuvan ohjaamisen kehittämiseen
    - Soveltuvuustestit turvallisuusintensiivisille ja motorista taitoa vaativille aloille (metsäkoneen kuljettaja, prosessinhoitaja)

2) Opetus- ja koulutustarjooman kehittyminen

KEMIANTEOLLISUUS

 Teknologiateollisuus

- **Yritysten osaamistarpeita kartoitetaan ja ennakoitaan erilaisissa alueellisissa ennakointi- ja yhteistyöryhmissä**
  - *Kommentti:* Keskeistä toimintaa työelämän osaamistarpeiden huomioimiseksi. Yhä systemaattisempaa ja strategisempaa toimintaa kaivataan.
- **Ammatti- ja erikoisammattitutkintoja tullaan järjestämään yhä enemmän tulevaisuudessa, vaikka rahoitusperustaa ei koeta kannustavana.**
  - *Kommentti:* Rahoitusmallin kriittinen tarkastelu tehtävä, jotta AT ja EAT- tutkinnot teollisuudessa eivät vaarannu. Sekä ammatti- että erikoisammattitutkinto ovat yrityksille tärkeä väylä kouluttaa esim. jo työelämässä olevia osaajia, joilta puuttuu tutkinto tai vaikkapa esimiespätevyys.
- **Uuden rahoitusmallin pelätään heikentävän koulutustarjontaa ja vaikuttavan negatiivisesti. Uhkana pidetään, että opiskelijoita otetaan vähävetovoimaisille ja ”halvoille” aloille.**
  - *Kommentti:* Rahoitusmallin tulee huomioida työmarkkinatilanne ja eri alojen osaajatarpeet. Rahoitus pitää korvamerkitä niille aloille, joille se on alun perin suunnattu. Pitkän tähtäimen toimenpiteenä ehdotamme, että **ammattillinen koulutus tulee järjestää osakeyhtiömuotoisesti**. Osakeyhtiömuotoisuus takaa koulutukseen kohdennettavien valtionosuuksien päätyamisen kokonaisuudessaan koulutukseen. Osakeyhtiömallin mukaan yritysedustus kuuluu yhtiöiden hallitukseen, joka edesauttaa yritysten ja oppilaitosten keskinäisen yhteistyön vahvistumista.

- **Tarve tutkinnonanto-oikeudelle muilla kuin kotimaisilla kielillä on arvioitu toistaiseksi vähäiseksi. Koulutuksen järjestäjät kaipaavat tutkinnonanto-oikeutta entistä joustavammaksi.**
  - *Kommentti:* Kansainväliset osaajat ovat vientiteollisuuden aloilla tärkeä voimavara. Tutkinnonanto-oikeus muilla kuin kotimaisilla kielillä helpottaisi kv-osaajien nopeampaa sijoittumista suomalaiseen työelämään. Aikaisemman (todennäköisesti ulkomailta hankitun) osaamisen tunnistamisen tulee olla mahdollista esim. yhteiseurooppalaisen viitekehyksen avulla.
- **Työelämän tarpeisiin vastaamiseksi haasteena nähdään alojen heikko vetovoima etenkin kone- ja tuotantotekniikan, mutta myös puuteollisuuden puolella. Esimerkiksi metsäalalla osaajien saamisessa on alueellisia eroja.**
  - *Kommentti:* Vetovoimahaaste on yhteinen. Toteutamme liittotasolla monia toimia vetovoiman parantamiseksi. Tärkeää vetovoimatyötä on kumppanuuksiin perustuva yritysten ja paikallisten oppilaitosten yhteishankkeet vetovoiman tukemiseksi.
  - Lisäpanostukset vientiliittojen ammatilliseen koulutukseen ovat myös panostus alan vetovoiman parantamiseen (koulutuksen laatu ja saatavuus).

3) Koulutuksen järjestäjien yritys yhteistyön keinot, osaamistarpeisiin vastaaminen ja strategiset kumppanuudet

- **Yritys yhteistyön organisointi vaihtelee eri koulutuksen järjestäjillä, mutta myös niiden sisällä.**
  - *Kommentti:* Keskeistä toimintaa työelämän osaamistarpeiden huomioimiseksi. Yhä systemaattisempaa ja strategisempaa toimintaa kaivataan.
- **Erilaisia työelämän kanssa yhteistyössä tehtyjä osaamiskokonaisuuksia ja -polkuja toteutetaan, mutta toistaiseksi rajallisesti.** Paikallisia työelämän kanssa suunniteltuja tutkinnon osia on käytössä. Yksilöllisiä opintopolkuja toteutetaan, mutta osa tiedonkeruuseen osallistuneista on arvioinut, että ventialoilla ollaan hieman jäljessä monia muita aloja.
  - *Kommentti:* Paikallinen oppilaitos-yritys yhteistyön lisääminen otettava tavoitteeksi.

KEMIAN TEOLLISUUS

4) Opintojen järjestäminen sekä vastuiden ja velvollisuuksien jakautuminen opetuksessa oppilaitosten ja yritysten kesken

- **Opetusta on viety viime vuosina enemmän työpaikoille ja digitaalisiin oppimisympäristöihin. Monella alalla opiskelu simulaatioympäristössä on tehostanut opetusta ja nopeuttanut työpaikalle siirtymistä.**
  - *Kommentti:* Työpaikanomaisiin oppimisympäristöihin panostaminen takaa opintojen laatua ja opiskelijan kykyä menestyä työssä oppimisessa, kun taitoja on ennen varsinaista työssä oppimista harjoiteltu oppilaitoksen tiloissa. Työpaikanomaisiin oppimisympäristöihin tulee panostaa nykyistä enemmän.
- **Työelämässä tapahtuvan oppimisen määrää ei nähdä voitavan lisätä merkittävästi, jotta opiskelijoiden yksilöllisesti riittävät perustaidot voidaan taata. Koulutuksen järjestäminen ei saa olla liikaa kiinni taloudellisista suhdanteista.**
  - *Kommentti:* Perustaidot on pystyttävä turvaamaan. Vientiliitoille yksi perustaidoista on matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen, jota tarvitaan useimmissa työtehtävissä teollisuudessa.

5) Koulutuksen järjestäjien strategia (ml. henkilöstöstrategia ja henkilöresurssit) ja resurssien hallinta

- **Työelämäyhteistyön, kumppanuuksien ja opetushenkilöstön työelämäosaamisen kehittäminen on keskeinen osa koulutuksen järjestäjien strategiaa tavoitteita. Näkemykset jakautuvat kuitenkin sen osalta, kuinka koulutuksen järjestäjien strategiset linjaukset ohjaavat esimerkiksi vientialojen opettajien työelämätuntemuksen kehittämistä.**
  - *Kommentti:* Oppilaitoksissa panostettava opettajien ajantasaiseen työelämätuntemukseen, jotta he voivat ohjata opiskelijoita työelämän tarpeen mukaan.
- **Pätevien opettajien saaminen arvioitiin kaikilla aloilla ongelmalliseksi.**
  - *Kommentti:* Rahoituksen kohdentaminen ammatillisten opettajien täydennyskoulutukseen olisi tärkeää. Ammatillisten opettajien valmiuksia yritysyhteistyöhön tulisi kehittää täydennyskoulutuksella ja esimerkiksi lyhytaikaisella hankerahoituksella voitaisiin lisätä opettajien työelämäjaksoja. Muuten rahoitusta olisi kannattavaa suunnata pitkän tähtäimen investointeihin.

Kiitokset!

Keskustelua

KEMIANTEOLLISUUS

